

Variace na téma Malého prince

Bude to již třináct let, co jsme s Vitou v polovině září 2006 přiletěli do Islámábadu, abychom z přístavu v Karáči, vzdáleného 2.000 km, vydobyli a do Karakóramu odvezli dva 40stopové kontejnery, které mezitím ještě pluly na lodi z Amsterdamu. Kontejnery obsahovaly polyuretanovo-duralové panely pro skládací polní nemocnici, léky, přístroje, nábytek i další věci potřebné pro vybudování malého zdravotního zařízení pro hodiny v Západním Himálaji. Blížilo se první

výročí rozsáhlého zemětřesení nejvyšší intenzity, které 8. 10. 2005 postihlo velkou část Kašmíru i Baltistánu, severních horských území pod správou Pákistánu. Protože jsem byla ve Skardu očitou svědkyní této přírodní katastrofy, která kromě obrovských hmotných škod připravila o život asi 90 tisíc lidí, neváhala jsem a do vznikajícího projektu jsem se zapojila. Za oslovení jsem patrně děkovala skutečnosti, že jsem již předtím v rámci různých expedic navštívila Pákistán asi desetkrát

a podobných bláznů tenkrát moc nebylo. Sama jsem si také myslela, že to bude jen taková větší expedice, a naivně jsem se domnívala, že když se mi podaří zařídit z Pákistánu v roce 1994 dokonce transport zahynuvšího kamaráda do ČR, nemůže mě již nic překvapit. Následujících šest týdnů strávených s Vitou v Islámábadu, které bych s odstupem nazvala „zlý sen nedobrovolného účastníka ramadánů“, mě ovšem dokonale vyvedlo z omylu. Představte si příšerné, nejméně šestnáct hodin trvající dusné vedro, ve kterém se potácejí dehydrované mátohy, protože se od východu do západu slunce nemohou napít ani najíst. Nic nefunguje, dehydratace a nervozita se stupňují, v poledne většina zaměstnání končí, a ti chudáci, kteří se nemohou schovat do klimatizovaných prostor, zoufale hledají alespoň náznak stínu, ve kterém na hranici bezvědomí přežijí do setmění. Jak se blíží iftar, to jest hodina západu slunce a prvního jídla, nervozita vrcholí, jet kupříkladu v této chvíli taxíkem je skutečně o život, protože všichni, a tedy i řidič taxíku, mají jediný cíl: vrhnout se okamžitě po zprávě z rozhlasu, že slunce zapadlo, na nádoby s tekutinami a jídlem. Za těchto hektických podmínek jsme s Vitou museli buď vyřadit pro naši zásilku bezcelní výjimku (která byla ani ne rok po katastrofě pákistánskou vládou vtipně zrušena), anebo zaplatit clo a DPH z hodnoty několika milionů Kč, s čímž nikdo nepočítal a na což jsme neměli. Aby celá zásilka neskončila na černém trhu či v moři, a my ve vězení, běhali jsme až do konce ramadánů po všech čertech, institucích, ministerstvech, až jsme to nakonec deset dní před vypršením našich víz vyřídili. Dodneška nevím vlastně jak, a také nevím, nakolik tomu napomohla skutečnost, že mně nakonec jednou ujely nervy a začala jsem křičet na náměstka ministra financí s tím, že vůbec neví, jak jejich chudí v horách žijí, a když už jim sami nepomáhají, proč to nedovolí ani cizincům... Ženská sice není muslimy považována za úplně plnohodnotného člověka, ale faktem je, že za dva dny byla celní výjimka vyřízena a my nakládali čtyři velké pomalované „loriny“, které nakonec obsah kontejnerů dovezly po 1.000 km dlouhé KKH (Karakorum Highway) do Skardu.

Výběr místa pro nemocnici i samotný transport čtyřia dvaceti terénními džípy až pod ledovec Čhogo-Lungma do vesnice Arandu jsme bez nadsázky s nasazením

C. H. funguje i v zimě

Pacienti svoji nemocnici navštěvují s důvěrou

Místní škola po rozšíření a rekonstrukci

života realizovali až v dalším roce. Ale od té doby se tam skutečně léčí. Naším úkolem bylo vlastně jen zařízení postavit a předat vesničanům žijícím prakticky ve středověku. Jenže když k tomu došlo, neměli jsme nikoho kompetentního, komu bychom klíče mohli dát. A protože jsme nechtěli riskovat, že tam v dalším roce budou nastěhované kozy, ovce a krávy, neměli jsme jinou možnost než s Vitou založit spolek, který činnost nemocnice zajistí. A ta trvá již dvanáct let... Nechci tu psát disertační práci, ale jen článek, který snad čtenář dočte, uvedu tedy jen krátký výčet toho nejdůležitějšího, co jsme v Arandu od roku 2007 podnikli. Ten úplný najdete na našich webových stránkách, chcete-li.

Tedy: od roku 2007 zajišťujeme pro CH (Czech Hospital) léky, které vždy nakupujeme ve Skardu na jeden rok dopředu a po roce tam opět pro ně přijedeme. Staráme se také o údržbu a vybavení nemocnice. V roce 2010 jsme na střechu instalovali sluneční ohřev vody a fotovoltaické panely, které nemocnici rozsvítily a umožnily fungování počítače, malého EKG, několika diagnostických přístrojů, mikroskopu, ledničky a dalších přístrojů, včetně dnes již druhého ultrazvuku. Zakoupením dvou džípů jsme ve zdejší regionu položili základ záchranné služby, darovali jsme jim také traktor a mlátičku, opravili 20 km dlouhý havarijní úsek cesty kaňonem Basha poté, co se tam v roce 2011 zřítilo vozidlo se šesti lidmi, z nichž čtyři zemřeli. Rozšířili a opravili jsme zá-

kladní školu, také několik mostů, vybudovali vodovody ve vesnici i na pastvinách a opravili zavlažovací kanál, který strhl sesuv půdy. A také jsme konečně vloni v listopadu po čtyřech letech strastného budování odevzdali vesničanům malý internát pro 35 dětí, aby i ty z Arandu mohly ve Skardu navštěvovat střední školy.

Namísto pokračujícího výčtu se pokusím pojmout další část tohoto vyprávění v duchu malého prince a jeho chytré lišky, která pravila, že správně vidíme jen srdcem. V bibli, a dokonce i v koránu na podporu tohoto tvrzení najdeme, že „zachránili-li jediného člověka, jako bys zachránil celý svět“, a tak je na každém z nás jak se k lidské solidaritě postavíme... Není to sice v praxi tak jednoduché, protože podobně jako v horolezectví, i u charity tohoto druhu na 9 dílů bolesti připadá statisticky jen 1 díl radosti, ta ovšem potom stojí za to! Pokusím se teď několik takových radostných příběhů z těch třinácti let připomenout.

Začalo to hned v roce 2007, kdy se nám s Vitou jako naprostým laikům při absenci profesionálního zdravotníka a jen se zdravým rozumem a pomocí léků a infuzních roztoků podařilo zachránit desetidenního novorozence, který umíral v důsledku silného průjmu na dehydrataci. Dnes je z Azáma již velký a silný kluk. Naši radost tehdy znásobilo i několik uzdravení tyfu a paratyfu za pomoci antibiotik, které jsme do Arandu dovezli asi jako úplně první. A proto okamžitě zázračně fungovala.

Až euforickou radost nám udělala zpráva na jaře dalšího roku, 2008, o tom, že v průběhu právě uplynulé zimy, prvně, co lidé pamatovali, neumřelo v Arandu na zápal plic žádné dítě, ač v předchozích letech to vždy kolísalo mezi 10 až 15 případy. Tuto změnu také způsobila námi zanechaná zásoba antibiotik. To se pak pravidelně opakovalo každou zimu až do dnešních dní, s výjimkou dvou případů, což jeden úředník vloni ve Skardu v mé

Nový ultrazvukový přístroj, přivezený vloni

Natíráme školní lavice

přítomnosti vtipně komentoval větou, „že se nemůžeme divit, když teď tamější základní škola praská ve švech“.

Již když jsme v roce 2007 nemocnici stavěli, tak se mezi početnými zvědavci okolo po zemi plazil i malý, asi tří-čtyřletý chlapec, který se jmenoval Hassan, syn Džafara. O rok později měl pevnou hůl, pomocí níž se pohyboval podivnými skoky. Darovali jsme mu berle a nafotili jeho v kotnících zdeformované nožky. Posléze jsme zjistili, že jeho postižení vzniklo z nedostatku kyseliny listové, kterým trpěla jeho již 40letá matka v průběhu těhotenství. Začali jsme usilovat o operaci,

což sice trvalo několik let, ale naše snaha byla nakonec po několika letech korunována záběry, na nichž Hassan dělá nahazovače kriketu, velice populární hry i v Arandu. Bohužel, v minulém roce, 2018, se stav Hassana znovu zhoršil, protože jeho postižení se netýká jen kloubů, ale celého organismu. Stále však chodí.

Hassan, syn Džafara

Najaf zachraňuje na smrt dehydratované dítě

Dva námi darované džípy položily základ záchranné služby

Začátkem roku 2012 se šel na svoje jaky na místo zvané Manchikera, nacházející se vysoko v dolině nad ledovcem Čhogo-Lungma, podívat místní domorodec jménem Ibrahim se svým příbuzným Abdullahem. Pro tak velká zvířata horalé nemají ve vesnici dost potravy, a proto je nechávají celoročně na pastvinách, dospělý jak se totiž ubrání i sněžnému levhartu. Chlapci při traverzu strhli lavinu, ze které Abdullah šťastně vyvázl, zatímco Ibrahimovi čouhal ze sněhu jen kousek jednoho chodidla. Kamarád jej vykopal a odnesl do kamenného přístřešku používaného jinak jen v létě. Pak z Arandu přivedl záchrannou partu v čele s našim zdravotníkem Najafem, působícím v naší nemocnici od roku 2010. Ten zraněného, který kromě zlomeného kolena a kyčle krvácel z početných ran, stabilizoval a parta zachránců jej odnesla do Arandu, odkud byl po čase transportován do Lahore, kde se mu dostalo chirurgické pomoci. Nutno říct, že tento neuvěřitelný, až zázračný příběh se odehrál za 40stupňových mrazů, a kromě zkušenosti Najafa a obětavosti lidí v něm zásadní roli sehrálo vybavení a léky, bez kterých by Ibrahim nebyl přežil. Když jsme se s ním v létě setkali, sice kulhal, ale již zvládal svou roli živitele rodiny.

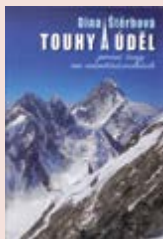
Největší a nejneuvěřitelnější překvapení se však odehrálo v roce 2017, koncem února, paradoxně v dnech, kdy můj manžel Otakar umíral v olomoucké nemocnici na důsledky infarktu srdce. Trávila jsem tam celé dny, zdrcena a plna žalu, když mně jednou zazvonil mobil, ze kterého se ozval hlas Najafa volajícího z Pákistánu. Oznamoval mi, že v Arandu napadly čtyři metry sněhu, v důsledku čehož násled-

ná lavina smetla několik domků, ale naštěstí při tom nikdo nezahynul. Zároveň však onemocnělo z neznámého důvodu 136 dětí mezi dvěma až pěti lety jakýmsi specifickým zánětem mozkových blan. Věděli jsme již z doslechu, že podobné epidemie se někdy objevují a zřejmě jsou způsobeny snížením imunity v těžkých zimních podmínkách. Zpravidla mají za následek, že všechny nemocné děti zemřou. V Arandu tomu ovšem poprvé bylo jinak – díky lékům, které v naší nemocnici byly k dispozici, Najaf všechny děti zachránil. Nevím, co bych k tomu dodala, ale nikdy na to nezapomenu.

Když jsme v roce 2007 v Arandu tak šťastně zachránili desetidenního Azámka, zemřela ve stejné době 30 minut po porodu jiného chlapce mladá žena jménem Husseina. Potichu vykrvácela a o čtyři hodiny později byla pohřbena. Dítě ji následovalo za dva měsíce, ač jsme pro ně zanechali potřebné množství sušeného mléka Nestlé. V podobných případech to tak končí, vzhledem k úrovni hygieny a péče, téměř se stoprocentní pravděpodobností. Prakticky každý rok jsme podobné případy zaznamenávali, nejvíce v zimním období. Častým důvodem jsou prenatální komplikace plodu, či vykrvácení anebo sepe se poté, co z těla rodičky nevyjde placenta. Dá se téměř říct, že těhotenství je v Karákóramu něco jako ruská ruleta. Muž, i když je zdravotník, smí na ženu od pasu dolů sahat jen se souhlasem jejího manžela. A tak jsme přemýšleli, co udělat. Napadlo nás, že by tuto situaci mohlo řešit vyšetření ultrazvukem, a proto jsme jeden repasovaný zakoupili a dopravili s pomocí kamaráda konzula koncem roku 2013 do Arandu. I stal se zázrak: vyšetření sondou

TOUHY A ÚDĚL

První ženy na osmitisícovkách
Dina Štěrbová

V knize jsou popsány jak neuvěřitelné příběhy jednotlivých akterek, tak i příroda a okolí všech vrcholů včetně příběhů prvních dobyvatelů.

Koupí této knihy na horokupectví.cz přispějete 100 Kč na provoz dětské nemocnice v Pákistánu – vlastnoručně potvrzeno autorkou.

bylo akceptováno, jak ženskou, tak i mužskou částí populace. Situace se radikálně změnila, již bylo možné se na komplikace připravit a porod ovlivnit. Dnes k nám ženy přicházejí z celého údolí a v případě, že nastanou komplikace, je žena odvezena do Skardu. V zimě, kdy jsou obyvatelé Arandu čtyři až pět měsíců zavaleni sněhem, je rodička na nosítkách transportována k nejbližšímu místu, ze kterého může odjet džíp. Vytvořilo se k tomu takové zvláštní komando, střídající se u sítěk. Takže se podařilo najít řešení oné ruské rulety, které bylo historicky po staletí ponecháno v rukou Boha. Dát i v tak odlehle a extrémní oblasti, jakou je Karákóram, život do rukou člověka... Když ultrazvukový přístroj vloni dosloužil, přivezla jsem ve svém spoluzavazadle do Arandu nový, a protože ta věčička vypadá jako počítač, nikdo na letištích nikde nic nenamítl. A náš zdravotník Najaf nedávno úspěšně završil v Islámábádu státně certifikovaný kurz, aby mohl jako ne-lékař tento přístroj legálně ve své praxi používat. Kurz nás přišel na 2.000 dolarů.

To byla moje velká radost v minulém roce, kdy Viťa kvůli operaci páteře musel zůstat doma. A k ní se přidružila ještě jedna, jako naprosto nepředvídatelný bonus. V roce 2012 jsme totiž zajistili pro očního chirurga, dr. Niaze ze Skardu, odbornou stáž na oční klinice Fakultní nemocnice v Brně. Cílem bylo, aby se naučil transplantovat oční rohovky. Zničení této části oka má totiž v Karákóramu často za následek slepotu, které se ale transplantací dá předejít. Pak projekt na šest let usnul, protože tolik peněz, abychom mohli zřídit tkáňovou banku, jsme nikdy neměli. Žil však zřejmě svým latentním životem dobrého semínka, protože vloni mi Niaz ve Skardu ukázal ve svém mobilu video, ve kterém realizuje transplantace prvních sedmi rohovek. Rohovky darovalo sdružení pákistánských lékařů žijících v USA, a dárcovství prý bude pokračovat. Jak se zdá, filozofie malého prince přecej i v dnešním světě funguje.

text	Dina Štěrbová
foto	archiv Czech Hospital

Záchranné „komando“ Arandanů

Jsmo hrdí na svoji vlajku

Řetěz na kolo?
Jedno špatné parkování?
Kilo Chicken McNuggets™?
Jedno nefunkční tričko?
Jedno oholení ve stylovém barber shopu?

Pětistovku můžete utratit různě.
Co třeba jeden rok
s Montanou?

Stačí poslat 490 Kč na účet 169897423/0600 tak, abychom identifikovali plátce.
Jednoduchý formulář na: www.montana.cz/predplatne

Více informací na str. 4.

